

ACTIVITAT ARQUEOLÒGICA 1995

Antonio Moro i García

Significatives han estat les tasques arqueològiques i treballs d'enguany a la ciutat, destacant entre d'altres la reanudació de les excavacions dins del recinte monumental de les esglésies de Sant Pere, després dels primers treballs d'excavació i restauració del conjunt per part d'en Josep Puig i Cadafalch (1906-1936) i l'excavació arqueològica a l'interior de l'església de Santa Maria, dirigida per Josep de C. Serra i Ràfols (1947).

Altres actuacions que destaquem corresponen al descobriment d'una sitja d'enterrament col·lectiu, de l'Edat del Bronze, a can Ballarà (Polígon Industrial Santa Margarida II), i el descobriment del primer element arquitectònic decorat d'època romana, una cornisa, localitzat fora del recinte de les esglésies i molt probablement procedent del municipi romà d'Ègara. Així mateix, el Museu de Terrassa està gestionant la donació d'una petita escultura romana, de marbre, que representa el bust de Bacus, i que la família Maurí va recuperar l'any 1919 dins de la finca de Can Fatjó.

També hem de ressaltar com un aspecte negatiu la desaparició de l'equip d'arqueòlegs i de restauració que des del Mòdul d'Arqueologia de l'Escola Taller de Vallparadís, promogut per l'Ajuntament de Terrassa des del mes de febrer de l'any 1991, havia cobert de forma continuada les necessitats de recuperació i investigació arqueològica de la ciutat, a més a més, de la formació professional dels propis alumnes. El motiu d'aquesta interrupció va ser la contractació d'una empresa especialitzada, de Tarragona, per portar a terme les excavacions arqueològiques a Sant Pere. L'última tasca d'aquest equip pluridisciplinari i professional terrassenc va correspondre a l'aixecament planimètric de l'església vella de Rellinars.

Can Ballarà

En el present número de la revista es presenta l'informe dels resultats d'aquesta excavació per part dels arqueòlegs

que portaren a terme l'intervenció arqueològica. És per això que només voldríem destacar aquí l'importància de la sensibilització del ciutadà vers el nostre patrimoni arqueològic i el nostre agraïment al senyor Josep Piera i Queralt, el qual va notificar al Museu de Terrassa la presència de les restes arqueològiques, el proppassat dia 28 d'octubre de 1994. Després d'una valoració inicial, es va posar en coneixement al Servei d'Arqueologia del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, el qual va assumir la realització de l'excavació arqueològica.

Can Ballarà. Localització de la sitja d'enterrament en el tall est de la finca (Foto: A. Moro).

Excavació de les Esglésies de Sant Pere. Vista del desenvolupament dels treballs arqueològics (Foto excavació 1995).

Esglésies de Sant Pere

L'Ajuntament de Terrassa, en col·laboració amb l'Arquebisbat de Barcelona, la Parròquia de Sant Pere i la Generalitat de Catalunya, promou un projecte de desenvolupament cultural i d'integració urbana i dinamització del conjunt monumental de les esglésies de Sant Pere. Per portar-lo a terme es contempla la intervenció arqueològica i la convocatòria d'un concurs d'idees per a la redacció del Pla Especial del Conjunt Monumental de les Esglésies de Sant Pere i el seu entorn. L'equip guanyador del projecte va resultar «Riera, Gutiérrez i Associats, SA Arquitectes». Així mateix es fan les gestions per tal que col·laborin altres institucions catalanes i europees.

També s'ha creat una comissió científica d'assessorament formada pel doctor Eduard Carbonell, catedràtic d'Història de l'Art Medieval de la Universitat Autònoma de Barcelona, i el doctor Josep M. Gurt, Catedràtic d'Arqueologia Cristiana de la Universitat de Barcelona. La redacció del projecte d'intervenció arqueològica va ser realitzada pels arqueòlegs Doctor Francesc Tuset (Universitat de Barcelona) i Antonio Moro (Ajuntament de Terrassa), i en el qual fan ressaltar l'objectiu principal d'aquestes actuacions, com és el donar resposta als diversos interrogants històrico-arqueològics plantejats a partir de les excavacions antigues, així com de l'observació de les pròpies estructures conservades.

La primera fase d'intervenció arqueològica es va iniciar el 7 de febrer d'enguany i el seu desenvolupament va estar coordinat pel doctor Francesc Tuset, portant la direcció tècnica els arqueòlegs Antonio Moro i Antoni Rigo. El treball va ser encarregat a l'empresa CODEX SCCL-ARQUEOLOGIA I PATRIMONI.

L'actuació es va dur a terme en dues etapes, la primera des del 7 de febrer al 17 de març que va comportar l'excavació de l'àrea exterior de la capçalera de l'església de Santa Maria i la zona propera al creuer nord d'aquesta; la segona fase, des del 22 de maig fins al dia 30 de juny, i va abastar l'espai comprès entre l'església de Santa Maria i la capçalera de Sant Miquel.

Actualment s'està elaborant l'estudi arqueològic dels treballs, i els propis arqueòlegs ens demanen precaució a l'hora d'avançar dades concretes. Tan sols ens podem remetre a les notícies de l'última roda de premsa en què avançaren resultats, en espera de l'estudi definitiu. Ara per ara, sembla que es distingeixen dos moments constructius importants anteriors a l'edificació de l'obra romànica, consagrada l'any 1112. Relacionat amb aquest primer moment, aparegueren unes estructures amb les quals es relacionen un grup d'enterraments, i que cronològicament estaria relacionat ja amb el conjunt religiós. El segon moment correspondria al descobriment d'una gran fonamentació paral·lela al creuer nord de Santa Maria i que, per la part de la capçalera d'aquesta església, acaba en una estructura absidada. Aquesta fonamentació es relacionaria amb el mur nord que tradicionalment s'identifica amb la construcció de tres naus, anterior a l'església romànica.

Així mateix, la present actuació arqueològica ha determinat la constatació d'una ocupació en aquest indret des d'època ibèrica. A més a més, el gran nombre d'enterraments localitzats durant l'excavació i relacionats amb les diferents fases constructives del conjunt religiós, ens permeten constatar una continuïtat d'ús en aquest indret com a cementiri, fins la seva desaparició definitiva a principis del present segle.

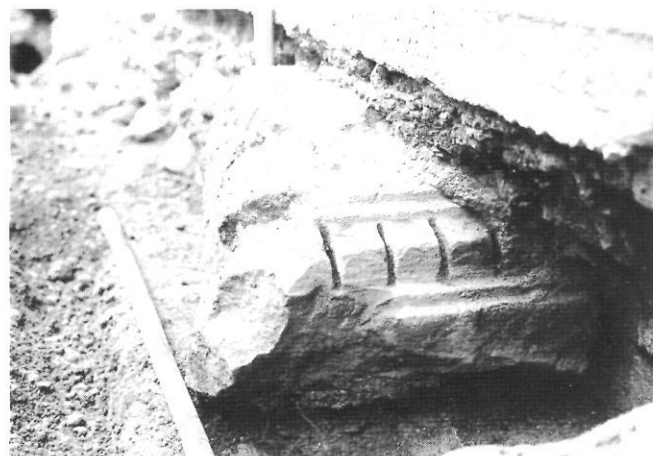
Finalment, cal indicar que aquests enterraments recuperats durant l'excavació seran estudiats pel doctor Domènec Campillo, col·laborador del Laboratori de Paleopatologia i Antropologia Física, del Museu Arqueològic de Barcelona.

Carrer Major número 2

Els treballs de seguiment de les obres d'urbanització del carrer Major, per part del Museu de Terrassa, el proppassat dia 28 d'abril, van permetre descobrir sota la fonamentació de la casa número 2, les restes d'un paviment de picadís, d'època romana. Els treballs d'excavació es va dur a terme amb la col·laboració dels arqueòlegs terrassencs que darrerament havien participat en l'excavació arqueològica de la Plaça Vella.

Els treballs de neteja van posar al descobert elements d'una estructura indeterminada composta per les restes d'un paviment d'*opus signinum* i una pedra de fonamentació. La neteja i delimitació d'aquesta pedra va permetre identificar-la amb el fragment d'una cornisa d'època romana, reutilitzada per a aquesta construcció. Està realitzada en pedra de Montjuïc i cal suposar una procedència dels tallers de *Barcino* (Barcelona). Presenta una secció motllurada amb decoració denticular.

Aquesta cornisa cal relacionar-la amb un element arquitectònic pertanyent a un important edifici romà o formant part de la decoració porticada del fòrum del municipi romà d'Ègara. Actualment s'està procedint al seu estudi i es troba al magatzem del Museu de Terrassa.

Carrer Major. Fragment de cornisa d'època romana reaprofitada per a una construcció del segle V (Foto: A. Moro).